

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาเกี่ยวกับผู้ที่ป่วยเป็นโรกระบบทางเดินหายใจ และพฤติกรรมในการดูแลรักษาตัวของผู้ป่วยในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยจะทำการศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยด้วยการใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลในแต่ละครัวเรือนและแบบสัมภาษณ์ตัวบุคคลที่เป็นแกนนำของหมู่บ้าน ซึ่งได้ดำเนินการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรจำนวนผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจที่อยู่ในเขตอำเภอแม่เมาะที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่เมาะ, กองการแพทย์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต และหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2542 ถึงเดือน กันยายน 2543 แล้วนำมาคิดเป็นจำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยต่อเดือน ได้จำนวนผู้ป่วยเฉลี่ย 1,925.6 คน(ดูรายละเอียดจากตารางที่ 4.2) โดยแบ่งเป็น

จำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยต่อเดือน ที่โรงพยาบาลแม่เมาะ	1,320.8 คน
จำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยต่อเดือน ที่กองการแพทย์	281.5 คน
จำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยต่อเดือน ที่หน่วยแพทย์เคลื่อนที่	323.3 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา หาได้จากจำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยในแต่ละเดือนนำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตร COCHRAN 1997 ในการคำนวณ ได้ดังนี้

$$n = 400N/399 + N$$

โดย n คือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือจำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยในแต่ละเดือน เท่ากับ 1,925.6 คน

จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 332 ราย จึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นประมาณ 350 ตัวอย่าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 5 ตำบลแบ่งตามสัดส่วนจำนวน ของประชากรทั้งหมดของตำบลนั้นๆดังนี้

1	ตำบลแม่เมาะ	มีประชากรเฉลี่ย	16,381.6 คน	ใช้ 152 ตัวอย่าง
2	ตำบลนาสัก	มีประชากรเฉลี่ย	6,211.2 คน	ใช้ 58 ตัวอย่าง
3	ตำบลสบป่าด	มีประชากรเฉลี่ย	5,747.2 คน	ใช้ 53 ตัวอย่าง
4	ตำบลจางเหนือ	มีประชากรเฉลี่ย	5,106.6 คน	ใช้ 47 ตัวอย่าง
5	ตำบลบ้านดง	มีประชากรเฉลี่ย	4,377.6 คน	ใช้ 40 ตัวอย่าง

และสัมภาษณ์แกนนำของแต่ละหมู่บ้านทั้งหมดประมาณ 17 คน

รวมประชากรในเขตอำเภอแม่เมาะมีจำนวนเฉลี่ย 37,824.2 คน (จากสำนักทะเบียนราษฎรอำเภอแม่เมาะ ช่วงเดือน กรกฎาคม 2542 – กันยายน 2543)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ ถึงการออกแบบสอบถามข้อมูล ส่วนประกอบของแบบสอบถาม และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมถึงข้อมูลที่ต้องการศึกษา

2 ทำการทดสอบแบบสอบถาม เพื่อดูความเข้าใจในแบบสอบถาม และเวลาที่ใช้ในการตอบ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้กับประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้อย่างเหมาะสมแล้วจึงดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชื่อ อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรสและ ระยะห่างจากบ้านหรือที่พักกับสถานพยาบาล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วยของผู้ตอบแบบสอบถามและวิธีการรักษา ค่าใช้จ่ายโดยตรงในการรักษา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากตัวเลือกในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายอื่นๆ เนื่องจากการเจ็บป่วยของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเดินทางไปรักษาพยาบาลของผู้ป่วย ของญาติที่เดินทางไปด้วย การสูญเสียรายได้ของผู้ป่วยที่เสียไปเนื่องจากการเจ็บป่วย และการสูญเสียรายได้ของญาติที่เดินทางไปดูแลผู้ป่วย รวมถึงการจ้างผู้มาดูแลกิจการหรือดูแลบุตรธิดาแทนผู้ป่วยในช่วงที่ป่วยอยู่ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากตัวเลือกในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกรณีของผู้ตอบแบบสอบถามหรือผู้อยู่ในครอบครัว เคยเข้ารับการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ของผู้ป่วยและญาติที่เดินทางไปด้วย โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากตัวเลือกในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดอาการป่วยและความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะ ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้ตามความคิดเห็นของผู้ตอบเอง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลของประชาชนในหมู่บ้าน มีแกนนำของหมู่บ้านที่มีความรู้ความเข้าใจเพื่อช่วยให้ความกระจ่างในการรวบรวมข้อมูลบางอย่าง โดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน 2544 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน 2544 ได้จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 350 ตัวอย่าง จาก 5 ตำบลของอำเภอแม่เมาะ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปประมวลผล ดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

3.4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1 นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ของแต่ละอาชีพจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 350 ราย

1.2 นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean Arithmetic) ของรายได้ต่อวันของแต่ละครัวเรือนและทำเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยคูณด้วย 25 (ตั้งสมมติฐานว่าใช้ทำงาน 25 วัน ในแต่ละเดือน) และทำเป็นรายได้เฉลี่ยต่อ 3 เดือน โดยคูณด้วย 3 เพื่อสามารถนำรายได้เฉลี่ยต่อ 3 เดือนไปใช้ในการเปรียบเทียบกับรายจ่ายในการรักษาอาการป่วยในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาได้

3.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามมีอาการป่วยเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจ ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา จะนำคำตอบจากแบบสอบถามมาแบ่งกลุ่มข้อมูลเพื่ออ้างอิงกับสมการค่าใช้จ่ายในการรักษา ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วย คือ

$$\text{ค่าใช้จ่ายการเจ็บป่วย (Cost of illness) = (1) + (2) + (3)}$$

โดยตัวแปรที่กำหนด มีความหมายดังนี้

(1) หมายถึง ค่าความสูญเสียโดยตรงจากการรักษาพยาบาลโดยใช้ผลรวมจากค่ากลางของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

- ค่ายาที่ผู้ป่วยจ่ายไป เพื่อซื้อยากินเองเมื่อมีอาการป่วย
- ค่ายาที่ญาติผู้ป่วยจ่ายไป เพื่อซื้อยาให้ผู้ป่วย
- ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยจ่ายเมื่อ ไปพบแพทย์
- ค่ารักษาพยาบาลที่ญาติผู้ป่วยจ่าย เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์
- ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยจ่ายเมื่อ ไปพบแพทย์ กรณีฉุกเฉิน
- ค่ารักษาพยาบาลที่ญาติผู้ป่วยจ่าย เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์ กรณีฉุกเฉิน

(2) หมายถึง ค่าความสูญเสียโดยตรงที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล โดยใช้ผลรวมจากค่ากลางของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

- ค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยในการเดินทาง ไปพบแพทย์
- ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ผู้ป่วยจ่าย เมื่อ ไปพบแพทย์
- ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ญาติผู้ป่วยจ่าย เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์
- รายได้ของผู้ป่วยที่เสียไป เมื่อผู้ป่วย ไปพบแพทย์
- รายได้ของผู้ป่วยที่เสียไป เนื่องจากการเจ็บป่วยและไม่สามารถทำงานได้
- ค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยในการเดินทาง ไปพบแพทย์ ในกรณีฉุกเฉิน
- ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ผู้ป่วยจ่าย เมื่อ ไปพบแพทย์ ในกรณีฉุกเฉิน
- ค่าอาหารและเครื่องดื่มที่ญาติผู้ป่วยจ่ายเมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์ในกรณีฉุกเฉิน
- รายได้ของผู้ป่วยที่เสียไป เมื่อผู้ป่วย ไปพบแพทย์ ในกรณีฉุกเฉิน

(3) หมายถึง ค่าความสูญเสียโดยอ้อมที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล โดยใช้ผลรวมจากค่ากลางของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

รายได้ที่เสียไปของผู้ที่พาผู้ป่วยไปพบแพทย์

ค่าความยินดีที่จะจ่ายของผู้ป่วยเพื่อให้อาการป่วยหายในทันที

ค่าจ้างผู้อื่นมาดูแลผู้ป่วย หรือดูแลบุตร ธิดา ช่วงที่ผู้ป่วยรักษาตัว

ค่าจ้างผู้อื่นมาทำงานหรือดูแลกิจการแทนผู้ป่วย ช่วงที่ผู้ป่วยรักษาตัว

รายได้ที่เสียไปของผู้ที่พาผู้ป่วยไปพบแพทย์ กรณีฉุกเฉิน

ค่าความยินดีที่จะจ่ายของผู้ป่วยเพื่อให้อาการป่วยหายในทันที กรณีฉุกเฉิน

จะได้ค่าใช้จ่ายการเจ็บป่วยเฉลี่ย โดยคิดจากค่าเฉลี่ยความสูญเสียโดยตรงจากการรักษาพยาบาล

(1)บวกกับค่าเฉลี่ยความสูญเสียโดยตรงที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล(2) และค่าเฉลี่ยความสูญเสียทางอ้อมที่ไม่ใช่จากการรักษาพยาบาล(3) มารวมกัน แล้วคิดเป็นค่าเฉลี่ยของ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยต่อคน ในเขตตำบลแม่เมาะ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยต่อคน ในเขตตำบลนาสัก

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยต่อคน ในเขตตำบลสบป่าด

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยต่อคน ในเขตตำบลจางเหนือ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยต่อคน ในเขตตำบลบ้านดง

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยต่อคน ในเขตอำเภอแม่เมาะ

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS แล้ว นำค่าเฉลี่ยดังกล่าวที่ได้มาให้ความหมาย และอธิบาย ถึงค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยของประชาชนในแต่ละตำบล และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการเจ็บป่วยของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะ